

Perscommuniqué van het Federaal Planbureau

Brussel, 07/04/06

Meer informatie

Vincent Geortay
02/507.73.39
vg@plan.be

De hervorming van de netwerkindustrieën: Europese en Belgische ervaringen

In juni 2005 organiseerde het Federaal Planbureau in samenwerking met de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven en het Europees Economisch en Sociaal Comité een tweedaags colloquium over de hervorming van de netwerkindustrieën in Europa en in België. Tijdens dat colloquium kwamen onderzoekers, beleids- en overheidsvertegenwoordigers, alsook de sociale partners aan het woord. De drie instellingen publiceren nu gezamenlijk een boek 'Reforming Network Industries: Experiences in Europe and Belgium'. Het boek omvat niet alleen de handelingen van het colloquium, maar ook de studies, analyses, commentaren en standpunten die tijdens die twee dagen werden besproken.

Het colloquium plaatste de hervorming van de netwerkindustrieën tegen de achtergrond van de Lissabon-strategie. Die strategie die onder meer de verdere uitbouw van de Europese eenheidsmarkt beoogt, vormt de motor achter die hervorming. De netwerkindustrieën – zoals transport, telecommunicatie en energie – zijn sleutelsectoren van de economie en spelen een centrale rol in de uitdagingen voor het concurrentievermogen. Die industrieën waren weliswaar vaak in nationale markten georganiseerd en vormden wettelijke monopolies wat het vrije verkeer van goederen, personen en informatie in het gedrang kon brengen. Daarom moedigden de Europese overheden die hervorming aan.

Hoewel bepaalde landen voorlopen op de Europese kalender om de hervorming door te voeren, varen sommige landen, zoals België, een voorzichtigere koers. De hervorming van de netwerkindustrieën blijft immers een delicate operatie: ze omvat maatregelen waarvan de gevolgen niet altijd bekend zijn en waartegenover de publieke opinie niet steeds gunstig staat.

De verschillende aspecten van de hervorming onder het vergrootglas

Gelet op het belang van de dienstverlening en het werkgelegenheidsvolume dat op het spel staat in die sectoren, is de impact van die hervormingen een belangrijk aandachtspunt. Andere thema's die in het boek worden aangestipt en behandeld, zijn de kwaliteit en het behoud van de universele dienstverlening. Ook al gaat het hervormingsproces van de netwerkindustrieën gepaard met heel wat problemen, het blijkt toch een gunstige impact te hebben op de economie. Die impact is echter meer voelbaar op lange termijn en is verspreid over de verschillende economische actoren.

Het boek omvat zeven hoofdstukken. Naast een inleidend hoofdstuk en de handelingen van het colloquium zelf, herneemt het boek de vier thema's die tijdens het colloquium aan bod kwamen: de horizontale evaluatie van de prestaties van de netwerkindustrieën die periodiek door de Europese Commissie wordt gemaakt, de economische impact van de hervorming van netwerkindustrieën, de toetredingsbarrières en de universele dienstverlening. Die thema's werpen een licht op bepaalde elementen en specifieke omstandigheden waarmee rekening moet worden gehouden bij de hervorming. Die omstandigheden kunnen van land tot land en van sector tot sector verschillen. Ze zouden dus een invloed moeten hebben op de benadering die de overheid volgt bij de hervorming.

Kunstlaan 47-49
1000 Brussel
Tel: +32 2 507.73.11
Fax: +32 2 507.73.73
E-mail: contact@plan.be
<http://www.plan.be>

Het Federaal Planbureau (FPB) is een instelling van openbaar nut. Het FPB voert beleidsrelevant onderzoek uit op economisch, sociaal-economisch vlak en op het vlak van leefmilieu.

Het stelt zijn wetenschappelijke expertise onder meer ter beschikking van de regering, het Parlement, de sociale gesprekspartners, nationale en internationale instellingen.

Evaluatie door de Europese Commissie

De horizontale evaluatie van de prestaties van de netwerkindustrieën wordt onderzocht en de beweegredenen van de Commissie om die evaluaties te maken, worden toegelicht. De resultaten voor 2005 worden ook beknopt weergegeven. Uit de evaluaties blijkt dat de concurrentiekracht, prijzen en productiviteit doorgaans gunstig evolueren.

De economische gevolgen

De economische gevolgen van de hervorming van netwerkindustrieën worden besproken aan de hand van de studie van het Federaal Planbureau. Die studie bestaat uit drie delen: een literatuurstudie, een internationale benchmarking en een beleidsanalyse. De literatuurstudie toont dat de hervorming inderdaad gunstige gevolgen heeft gehad voor de productiviteit, prijzen, kwaliteit en investeringen van de betrokken sectoren. De gevolgen voor de werkgelegenheid kunnen echter zowel positief als negatief zijn. Ze zijn negatief als er een sterke productiviteitsgroei is en de productie van de sector slechts matig groeit, zoals in de elektriciteitssector. Ze zijn positief als de productiviteitsgroei gepaard gaat met een sterke groei van de productie zoals in de telecommunicatiesector. Op macro-economisch niveau hebben de hervormingen geleid tot een extra stimulans voor economische groei.

De benchmarking van het Federaal Planbureau bestaat uit een vergelijkende studie van de ervaring in andere Europese landen. De belangrijkste conclusie daaruit is dat de economische gevolgen van de hervorming afhankelijk zijn van de kwaliteit van de regulering. In sommige landen heeft de hervorming en de daaruit voortvloeiende regulering geleid tot falen in de marktwerking met onder meer hoge prijzen en een gebrek aan investeringen. In andere landen hebben de marktpartijen wel de juiste stimulansen gekregen om tot een efficiënte marktwerking te komen.

De beleidsanalyse is vooral gebaseerd op de benchmarking. Die analyse laat zien dat een goede marktwerking verkregen wordt door onder andere een hoge graad van onafhankelijkheid van het beheer van het netwerk, gelijke voorwaarden voor alle marktpartijen en een efficiëntiebevorderende regulering voor de toegang tot het netwerk. Belangrijker dan de precieze aanpak van de hervorming is dat de hervorming aan die criteria voldoet.

De gevolgen van toetredingsbelemmeringen

Een belangrijke factor bij het openstellen van een markt voor concurrentie is het bestaan van toetredingsbarrières. Dat zijn belemmeringen in de markt die het voor nieuwkomers moeilijk maken om daadwerkelijk op die markt actief te worden. Als die barrières laag zijn, geeft dat aan de gevestigde producenten een stimulans om efficiënt te produceren en lage prijzen te vragen, zelfs als er helemaal geen toetreding komt. Als we de Belgische elektriciteitsproductie bekijken, dan blijkt dat in die sector de toetredingsbarrières juist hoog zijn, onder andere door een gebrek aan onafhankelijkheid van het netwerkbeheer, de dominantie van de gevestigde producent en de complexe regulering.

De problematiek van de universele dienstverlening

Een andere belangrijke factor bij de markthervorming is het garanderen van de universele dienstverlening. Doordat de overheid een zekere controle opgeeft en nieuwkomers zich in principe in de winstgevende segmenten zullen vestigen, kan de betaalbaarheid van de universele dienstverlening in het gedrang komen. Niettemin wordt aangetoond dat markthervorming en betaalbare universele dienstverlening wel degelijk samen kunnen gaan. Dat blijkt uit de ervaring van de Zweedse postsector. Hoe groter het gemiddeld aantal poststukken per inwoner, hoe betaalbaarder de universele dienstverlening. Hoe groter de efficiëntie van de nationale postdiensten, hoe betaalbaarder de universele dienstverlening. Ook het feit dat de nationale postdiensten over een landelijk dekend netwerk beschikken, draagt bij aan de houdbaarheid van de universele dienstverlening.

Het boek 'Reforming Network Industries: Experiences in Europe and Belgium' (uitsluitend beschikbaar in het Engels) kan worden besteld of gedownload via de websites van het Federaal Planbureau (www.plan.be), de Nationale Raad voor het Bedrijfsleven (www.ccecrb.fgov.be) of het Europees Economisch en Sociaal Comité (www.esc.eu.int).